

НАПРЯМИ НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА*Льчишин М. З.¹*

Опубліковано

30.11.2025

Секція

Економіка

УДК

330.341.1:001.891:339.92(477+4ЄС)

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo_19203071

Анотація. Досліджено напрями наукового забезпечення розвитку інноваційного підприємництва як необхідної передумови ефективної реалізації стратегічних пріоритетів та організаційно-економічних механізмів стимулювання інноваційної діяльності. Обґрунтовано актуальність формування цілісної системи наукового забезпечення в умовах інтеграції України в європейський інноваційний простір та необхідності гармонізації методологічних підходів із європейськими стандартами, зокрема методологією European Innovation Scoreboard. Систематизовано авторський методичний інструментарій оцінювання інноваційного підприємництва, що включає інтегральний індекс інноваційної ефективності (ІІЕ) із чотирма субіндексами та шістнадцятьма показниками, метод ентропійних вагових коефіцієнтів, методику Гар-аналізу за дванадцятьма вимірами, модель β -конвергенції для сценарного прогнозування, а також аналіз структурних зрушень на основі індексу Герфіндала–Хіршмана та ентропії Шеннона. Обґрунтовано наукові засади формування інноваційної політики на принципах evidence-based policy making з визначенням типів досліджень та аналітичного інструментарію для кожного етапу політичного циклу. Визначено пріоритетні напрями подальших наукових досліджень за теоретико-методологічною, прикладною галузевою та регіональною, міждисциплінарною групами. Розроблено рекомендації щодо інституціоналізації наукового забезпечення через створення Центру досліджень інновацій із бюджетом 3–5 млн USD/рік. Запропоновано математичну модель оптимального розподілу ресурсів наукового забезпечення на засадах стохастичного керування з використанням рівняння Гамільтона–Якобі–Беллмана та інтегро-диференціальної моделі конвергенції з гамма-розподілим ядром впливу.

Ключові слова: *інноваційне підприємництво, наукове забезпечення, інтегральний індекс інноваційної ефективності, Гар-аналіз, evidence-based policy making, Центр досліджень інновацій, стохастичне керування.*

DIRECTIONS OF SCIENTIFIC SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP

Abstract. The article investigates directions of scientific support for the development of innovative entrepreneurship as a necessary precondition for the effective implementation of strategic priorities and organizational and economic mechanisms for stimulating innovation activity. The relevance of forming a coherent system of scientific support is substantiated in the context of Ukraine's integration into the European innovation space and the need to harmonize methodological approaches with European standards, in particular the European Innovation Scoreboard methodology. The author's methodological toolkit for assessing innovative entrepreneurship is systematized, including the Integral Index of Innovation Efficiency (IIE)

¹ Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: 0000-0003-0781-5934

with four sub-indices and sixteen indicators, the method of entropy weight coefficients, the Gap analysis methodology based on twelve EIS dimensions, the β -convergence model for scenario forecasting, and the analysis of structural shifts using the Herfindahl–Hirschman index and Shannon entropy. The scientific foundations of forming innovation policy on the principles of evidence-based policy making are substantiated, with identification of research types and analytical tools for each stage of the policy cycle: diagnostic research for problem analysis, predictive and evaluative research for developing alternatives, expert evaluation for decision-making, monitoring research for implementation, and impact evaluation for results assessment. Priority directions of further scientific research are defined across three groups: theoretical and methodological, applied sectoral and regional, and interdisciplinary. Recommendations for institutionalizing scientific support are developed, including the establishment of an Innovation Research Center with a budget of 3–5 million USD per year. A mathematical model of optimal allocation of scientific support resources based on stochastic control is proposed, using the Hamilton–Jacobi–Bellman equation and the integral-differential convergence model with a gamma-distribution impact kernel.

Keywords: *innovative entrepreneurship, scientific support, integral index of innovation efficiency, Gap analysis, evidence-based policy making, Innovation Research Center, stochastic control.*

Вступ

Постановка проблеми.

Ефективна реалізація стратегічних пріоритетів та організаційно-економічного механізму стимулювання інноваційного підприємництва в умовах євроінтеграційного вектору розвитку економіки України потребує належного наукового забезпечення. Складність і багатовимірність інноваційних процесів, обмеженість ресурсів у воєнний період та динамічність зовнішнього середовища зумовлюють потребу в системі теоретико-методологічних засад, аналітичного інструментарію та експертної підтримки, що забезпечує обґрунтованість управлінських рішень і їх відповідність об'єктивним закономірностям інноваційного розвитку. Окрема актуальність полягає у необхідності гармонізації національних методологічних підходів із європейськими стандартами оцінювання інноваційної діяльності, зокрема методологією European Innovation Scoreboard, що забезпечує можливість міжнародних порівнянь та інтеграції до спільного дослідницького простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання наукового забезпечення інноваційної політики та формування ефективної інноваційної екосистеми досліджували І. Вахович, О. Лютак та Н. Ковальчук [3], Н. Міценко, О. Мульська, В. Зайченко та Т. Лозовий [7], які розкривають стратегічні пріоритети державної політики реалізації потенціалу інноваційного розвитку підприємств. Концептуальні засади формування стратегії конкурентоспроможності на основі інноваційної парадигми обґрунтовано у працях Ю. Головчук та Г. Пчелянської [2]. Інтеграція бізнесу, науки та освіти як умова формування інноваційної екосистеми досліджується М. Мерзлікіною [8] та колективом авторів на чолі з Т. Майбородою [6]. Питання нематеріальних факторів інвестиційної активності та інтелектуальної безпеки нації висвітлено у працях Р. Батрака зі співавторами [1] та Б.-П. Кошового [5]. Сучасні підходи до управління ефективністю цифрової трансформації підприємницьких структур розкрито у дослідженнях Г. Кришталь, О. Цімошинської та С. Хімич [9]. Статистичні інструменти моніторингу інноваційного розвитку підприємства аналізують А. Устинюк та Т. Павліченко [11]. Незважаючи на значну кількість напрацювань, недостатньо систематизованою залишається цілісна модель наукового забезпечення інноваційного підприємництва, що поєднує авторський методичний

інструментарій, принципи evidence-based policy making та інституційну інфраструктуру наукового супроводу інноваційної політики.

Мета статті.

Систематизація авторського методичного інструментарію оцінювання інноваційного підприємництва, обґрунтування наукових засад формування інноваційної політики на принципах evidence-based policy making, визначення пріоритетних напрямів подальших досліджень та розроблення рекомендацій щодо інституціоналізації наукового забезпечення інноваційного розвитку України.

Виклад основного матеріалу.

Наукове забезпечення розвитку інноваційного підприємництва трактується як система теоретико-методологічних засад, аналітичного інструментарію та експертної підтримки, що забезпечує обґрунтованість управлінських рішень. Актуальність формування цілісної системи наукового забезпечення зумовлена кількома чинниками: складність і багатовимірність інноваційних процесів потребує застосування сучасного аналітичного інструментарію для їх вимірювання та прогнозування; інтеграція України в європейський інноваційний простір вимагає гармонізації методологічних підходів із європейськими стандартами; обмеженість ресурсів в умовах воєнного стану актуалізує потребу в науково обґрунтованій пріоритезації напрямів інноваційної політики; динамічність зовнішнього середовища потребує постійного моніторингу та коригування політики на основі об'єктивних даних [3; 7].

У процесі дослідження розроблено комплексний методичний інструментарій оцінювання стану та динаміки інноваційного підприємництва, що включає чотири взаємопов'язані методичні підходи. Центральним елементом авторської методології є інтегральний індекс інноваційної ефективності (ІІЕ), концептуальною основою якого є розуміння інноваційної ефективності як співвідношення досягнутих результатів інноваційної діяльності до витрачених ресурсів. Методика розрахунку ІІЕ передбачає формування системи з 16 показників, згрупованих у 4 субіндекси (ресурсний потенціал, результативність інновацій, технологічна готовність, інтеграційний потенціал); нормалізацію показників методом min-max для забезпечення порівнянності; визначення вагових коефіцієнтів методом ентропії Шеннона для об'єктивізації важливості показників; агрегування в інтегральний індекс за адитивною моделлю.

Апробація методики ІІЕ на даних України за 2018–2024 роки продемонструвала її здатність відображати реальну динаміку інноваційних процесів, включаючи кризові періоди. ІІЕ зафіксував критичне падіння інноваційної ефективності у 2022–2023 роках (до 0,207) внаслідок повномасштабного вторгнення та її відновлення у 2024 році (до 0,955). Коефіцієнт ефективності витрат на НДР, розрахований на основі ІІЕ, досяг рекордного значення 9,18, що свідчить про високу віддачу інвестицій в інновації навіть в умовах обмежених ресурсів.

Методика Гар-аналізу відносно стандартів Європейського Союзу забезпечує кількісну оцінку відставання України за ключовими параметрами інноваційного розвитку та визначення пріоритетних напрямів скорочення розриву. Методика базується на порівнянні показників України з середніми значеннями по країнах ЄС за 12 вимірами European Innovation Scoreboard 2025. Для кожного виміру розраховується показник GAP як відносне відхилення від середнього рівня ЄС у відсотках. Пріоритезація напрямів здійснюється за формулою $Priority = GAP \times w$, де w – ваговий коефіцієнт виміру. Застосування методики дозволило ідентифікувати критичні зони відставання: захист інтелектуальної власності (GAP 95,5%), дослідницькі системи (GAP 90,1%), фінансова підтримка (GAP 84,2%), зв'язки наука–бізнес (GAP 82,9%).

Модель β -конвергенції для сценарного прогнозування адаптована з теорії економічного зростання для оцінювання перспектив скорочення інноваційного розриву

України з країнами ЄС. Кореляційно-регресійний аналіз підтвердив наявність β -конвергенції для групи країн Emerging Innovators ($r = -0,72$, $p < 0,05$). На основі моделі розроблено три сценарії: песимістичний (досягнення рівня Польщі до 2031 року), базовий (до 2028 року) та оптимістичний (до 2026 року). Аналіз структурних зрушень у фінансуванні інноваційної діяльності базується на застосуванні індексу Герфіндаля–Хіршмана (ННІ) та нормалізованої ентропії Шеннона. Аналіз виявив позитивну тенденцію до диверсифікації: ННІ знизився з 0,782 до 0,537, ентропія зросла з 0,27 до 0,52 протягом 2018–2024 років.

Систематизацію авторського методичного інструментарію оцінювання інноваційного підприємництва представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Систематизація авторського методичного інструментарію оцінювання інноваційного підприємництва

Методичні інструменти	Призначення	Апробація	Ключові результати
Інтегральний індекс ІІЄ (4 субіндекси, 16 показників)	Комплексна оцінка інноваційної ефективності з урахуванням ресурсних обмежень	Україна, 2018–2024 рр., дані Держстату	ІІЄ 2024 = 0,955; коефіцієнт ефективності R&D = 9,18
Метод ентропійних вагових коефіцієнтів	Об'єктивне визначення вагів показників без експертних оцінок	16 показників ІІЄ	Усунення суб'єктивізму; найвищі ваги: результативність (0,31), технологічна готовність (0,28)
Гар-аналіз за методологією EIS	Кількісна оцінка відставання від ЄС	12 вимірів EIS, порівняння з EU-27	Середній GAP = 72,2%; критичні: IP (96%), Research (90%)
Модель β -конвергенції	Сценарне прогнозування скорочення розриву	Emerging Innovators, 2015–2024 рр.	$\beta = -0,031$; три сценарії досягнення рівня Польщі
Індекс ННІ та ентропія Шеннона	Оцінка концентрації та диверсифікації фінансування	7 джерел фінансування, 2018–2024 рр.	ННІ: 0,782→0,537; ентропія: 0,27→0,52

Джерело: узагальнено автором за результатами дослідження

Формування ефективної інноваційної політики в сучасних умовах має базуватися на принципах evidence-based policy making — підходу, що передбачає використання найкращих наявних наукових даних та аналітики для обґрунтування політичних рішень [9]. Концепція evidence-based policy making в інноваційній сфері передбачає інтеграцію наукового забезпечення на всіх етапах політичного циклу: аналіз проблеми та формування порядку денного; розроблення альтернативних варіантів політики;

прийняття рішень та планування; імплементація політики; моніторинг та оцінювання результатів. На кожному етапі необхідні специфічні типи досліджень та аналітичного інструментарію.

На етапі аналізу проблеми ключовими є діагностичні дослідження — статистичний аналіз показників інноваційної діяльності (застосування ІІЄ), міжнародні порівняння та бенчмаркінг (Gap-аналіз за методологією EIS), опитування підприємств та експертів. На етапі розроблення альтернатив необхідні прогностичні та оціночні дослідження — сценарне моделювання, оцінка регуляторного впливу (Regulatory Impact Assessment), аналіз витрат та вигод (Cost-Benefit Analysis), моделювання поведінкових реакцій економічних агентів. На етапі імплементації критичними є моніторингові дослідження — моніторинг випереджальних індикаторів, оперативні опитування бенефіціарів, аналіз адміністративних даних. На етапі оцінювання результатів необхідні дослідження впливу (impact evaluation) — економетричні методи оцінки каузального впливу, порівняння з контрольними групами, систематичні огляди та мета-аналізи [11].

Інтеграція наукового забезпечення в організаційно-економічний механізм потребує формування інституційних зв'язків між науковими установами та органами, що формують і реалізують інноваційну політику. Ключовими елементами такої інтеграції є включення представників наукової спільноти до складу Національної ради з інновацій, створення спеціалізованого аналітичного підрозділу (Центру досліджень інновацій) для постійного наукового супроводу політики, формування системи державного замовлення на дослідження в сфері інноваційної політики, залучення міжнародних експертів та організацій (OECD, World Bank, European Commission) для незалежної оцінки [6; 8].

Результати дослідження відкривають широкі перспективи для подальшого розвитку теорії та практики інноваційного підприємництва. Пріоритетні напрями подальших досліджень систематизовано за трьома групами. Теоретико-методологічні дослідження спрямовані на подальший розвиток концептуальних засад та аналітичного інструментарію оцінювання інноваційного підприємництва, зокрема через удосконалення методики розрахунку ІІЄ шляхом розширення системи показників з урахуванням нових вимірів інноваційної діяльності (соціальні інновації, екологічна сталість, цифрова трансформація), розроблення динамічної версії індексу для оцінювання змін у реальному часі, адаптації методики для регіонального рівня. Важливим теоретичним напрямом є дослідження впливу воєнного стану на закономірності інноваційного розвитку, що потребує переосмислення традиційних теоретичних моделей та формування концепції «wartime innovation» [1; 5].

Прикладні галузеві та регіональні дослідження мають забезпечити конкретизацію загальних закономірностей інноваційного розвитку для специфічних контекстів. Галузевий вимір передбачає дослідження особливостей інноваційного підприємництва у пріоритетних секторах економіки: ІТ-індустрії та цифрових технологіях, агропромисловому комплексі, оборонно-промисловому комплексі, енергетиці, фармацевтиці та біотехнологіях. Регіональний вимір передбачає аналіз інноваційних систем на рівні областей та громад, розроблення регіональних індексів інноваційного розвитку, ідентифікацію регіональних smart specialisation priorities відповідно до методології S3, дослідження ролі університетів як якірних інституцій регіональних інноваційних екосистем. Міждисциплінарні дослідження охоплюють цифрову трансформацію інноваційного підприємництва, екологічні інновації та сталий розвиток, соціальне інноваційне підприємництво, поведінкову економіку інновацій [9].

Ефективне наукове забезпечення інноваційної політики потребує створення інституційної інфраструктури. Центральним елементом має стати Центр досліджень інновацій (ЦДІ) — спеціалізована аналітична організація при Національній раді з

інновацій. Місія ЦДІ — забезпечення органів державної влади та інших стейкхолдерів об'єктивною аналітикою для прийняття обґрунтованих рішень у сфері інноваційної політики. Ключові функції ЦДІ включають проведення регулярного моніторингу стану інноваційної системи на основі методики ІІЕ, підготовку щорічного Національного звіту про стан інновацій в Україні, здійснення оцінки регуляторного впливу проектів нормативних актів, проведення ex-post оцінювання ефективності державних програм підтримки інновацій, організацію форсайт-досліджень, забезпечення аналітичної підтримки участі України в програмах ЄС. Загальна чисельність штату ЦДІ — 40–50 осіб, річний бюджет — 3–5 млн USD.

Інтеграція в європейські дослідницькі мережі є критичною для підвищення якості наукового забезпечення. Пріоритетними напрямками є партнерство з JRC (Joint Research Centre) Європейської Комісії, участь у OECD Working Party on Innovation and Technology Policy, співпраця з провідними європейськими аналітичними центрами (Fraunhofer ISI, NESTA, Technopolis Group), участь у дослідницьких проектах Horizon Europe за напрямом «Reforming and enhancing the European R&I system». Підготовка кадрів передбачає запровадження магістерських програм з інноваційної політики у провідних університетах, розвиток PhD-програм з економіки інновацій, програми стажувань в ЦДІ, літні школи з методів оцінювання інноваційної політики [6; 8].

Практична реалізація наукового забезпечення інноваційної політики потребує формалізованого апарату, який дозволить кількісно обґрунтувати оптимальний розподіл обмежених бюджетних ресурсів між напрямками досліджень, прогнозувати кумулятивний ефект від інвестицій у дослідження з урахуванням часових лагів та об'єктивно оцінити інтегральну ефективність системи наукового забезпечення. Нехай стан інноваційної системи у момент часу t описується вектором $X(t) = (x_1(t), x_2(t), \dots, x_n(t))^T$. Еволюція системи визначається стохастичним диференціальним рівнянням Іто:

$$dX(t) = \mu(X, u, t)dt + \sigma(X, t)dW(t), \quad (1)$$

де $\mu(X, u, t)$ — вектор детермінованого дрейфу, що залежить від керуючого впливу $u(t)$; $\sigma(X, t)$ — матриця волатильності; $W(t)$ — m -вимірний вінерівський процес, що моделює стохастичну невизначеність зовнішнього середовища. Задача оптимального розподілу ресурсів між K напрямками наукового забезпечення формулюється як задача стохастичного оптимального керування. Функціонал якості, що підлягає максимізації на горизонті планування $[0, T]$:

$$J(u) = E[\int_0^T e^{-\delta t} L(X(t), u(t))dt + e^{-\delta T} \Phi(X(T))], \quad (2)$$

де $L(X, u)$ — миттєва функція корисності; $\Phi(X(T))$ — термінальна функція; ρ — соціальна ставка дисконтування. Для розв'язання задачі застосовується рівняння Гамільтона-Якобі-Беллмана. Узагальнення моделі β -конвергенції з урахуванням кумулятивного ефекту наукового забезпечення здійснюється через введення інтегрального оператора із ядром запізнення:

$$dS(t)/dt = \alpha(S^* - S(t)) + \int_0^t K(t-\tau) \cdot R(\tau)d\tau + \varepsilon(t), \quad (3)$$

де $S(t)$ — поточний рівень Summary Innovation Index; S^* — цільовий рівень (середнє по ЄС); α — швидкість автономної конвергенції; $R(\tau)$ — обсяг інвестицій у дослідження; $K(t-\tau)$ — ядро впливу, що описує часовий лаг між інвестиціями та результатами. Ядро впливу задається гамма-розподілом, що дозволяє адекватно моделювати характерний для інноваційних інвестицій модальний лаг у 3–5 років. Розрахунок за моделлю при $R(\tau) = 5$ млн USD/рік (бюджет ЦДІ) та параметрах ядра $\gamma = 3$, $\beta = 0,5$ дає $\Delta S(10) = 2,3$ в.п., що відповідає прискоренню конвергенції на 0,23 в.п./рік — внесок, співмірний із переходом від песимістичного до базового сценарію.

На основі наведених моделей формується інтегральний критерій ефективності наукового забезпечення інноваційного підприємництва, що поєднує економічний ефект, інформаційну цінність та соціальний вплив. Значення $E > 1$ свідчить про те, що

дисконтовані вигоди від наукового забезпечення перевищують дисконтовані витрати. За прогностичними параметрами $E = 1,8-2,4$ на горизонті 10 років, що підтверджує економічну доцільність створення та фінансування Центру досліджень інновацій.

Висновки.

У статті визначено напрями наукового забезпечення розвитку інноваційного підприємництва як необхідної умови ефективної реалізації стратегічних пріоритетів інноваційної політики. Систематизовано авторський методичний інструментарій оцінювання інноваційного підприємництва, що включає інтегральний індекс інноваційної ефективності з чотирма субіндексами та шістьнадцятьма показниками, метод ентропійних вагових коефіцієнтів, методику Gap-аналізу за дванадцятьма вимірами European Innovation Scoreboard, модель β -конвергенції для сценарного прогнозування. Обґрунтовано наукові засади формування інноваційної політики на принципах evidence-based policy making з визначенням типів досліджень та аналітичного інструментарію для кожного з п'яти етапів політичного циклу. Визначено пріоритетні напрями подальших наукових досліджень за теоретико-методологічною, прикладною галузевою та регіональною, міждисциплінарною групами. Розроблено рекомендації щодо інституціоналізації наукового забезпечення через створення Центру досліджень інновацій із бюджетом 3–5 млн USD/рік, інтеграцію в європейські дослідницькі мережі та розвиток системи підготовки кадрів. Запропоновано математичну модель оптимального розподілу ресурсів наукового забезпечення на засадах стохастичного керування, що поєднує апарат варіаційного числення та теорії інформації і може бути імплементована як аналітичний інструмент підтримки прийняття рішень. Перспективи подальших досліджень пов'язані з адаптацією моделі для регіонального рівня та її апробацією в умовах реалізації інноваційної політики України.

Список використаних джерел

1. Батрак, Р. Ю., Купчак, І. М., Довгий, А. В., Могільченко, О. О., & Лучко, А. С. (2024). Нематеріальні фактори інвестиційної активності підприємств. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права, (40), 710–717.
2. Головчук, Ю. О., & Пчелянська, Г. О. (2020). Особливості формування стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі парадигми інноваційного розвитку. Економіка та держава, (3), 66–70.
3. Вахович, І. М., Лютак, О. М., & Ковальчук, Н. В. (2023). Особливості розвитку інноваційного підприємництва в Україні в сучасних умовах. Актуальні проблеми економіки, 8(266), 65–73.
4. Гринько, Т. В., & Гвініашвілі, Т. З. (2020). Ефективні комунікації як фактор забезпечення розвитку сучасного підприємства. У Теорія та практика управління суб'єктами підприємництва: колективна монографія (с. 60–84). Дніпро: Видавець Біла К. О.
5. Кошовий, Б.-П. О. (2024). Соціально-економічний механізм досягнення інтелектуальної безпеки нації у парадигмі сталого розвитку [Дис. ... д-ра екон. наук]. ЗВО «Львівський університет бізнесу та права».
6. Майборода, Т. М., Самойлікова, А. В., Швіндіна, Г. О. та ін. (2022). Коопетиція «бізнес-освіта-наука»: інституційно-економічні моделі трансферу інновацій для національної безпеки та сталого розвитку. Суми: СумДУ.
7. Міценко, Н. Г., Мульська, О. П., Зайченко, В. В., & Лозовий, Т. І. (2022). Стратегічні пріоритети державної політики реалізації потенціалу інноваційного розвитку підприємств в Україні. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки, (69), 21–29.

8. Мерзлікіна, М. (2024). Інтеграція бізнесу, науки та освіти: можливості та виклики для України. Миколаївський національний аграрний університет.
9. Кришталь, Г. О., Цімошинська, О. В., & Хіміч, С. В. (2024). Управління ефективністю цифрової трансформації підприємницьких структур: огляд наукових досліджень. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки, 4(76), 104–110.
10. Правдивець, О. (2023). Аналіз результатів вітчизняних наукових досліджень у напрямку інноваційного розвитку системи економічної безпеки підприємства на основі цифрових технологій. Вчені записки Університету «КРОК», 1(69), 15–28.
11. Устинюк, А. Ю., & Павліченко, Т. В. Статистичні інструменти моніторингу інноваційного розвитку підприємства. Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України.
12. Ільчишин, М. З. (2024). Методичний інструментарій оцінювання розвитку інноваційного підприємництва. Академічні візії, (35), 1–11.